

Slourenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1--

Štev. 152

V Ljubljani, četrtek, 8. julija 1937

Leto II.

Dve noti generala Franca

Franco zagotavlja Angliji in Franciji
da bo čuval nedotakljivost španskega ozemlja

London, 8. julija. Ameriški veleposlanik Bingham je v imenu svoje vlade sporočil zunanjemu ministru Eden, da Amerika popolnoma odobrava angleško-francosko prizadevanje, da se reši špansko vprašanje tako, da ne bo demokracija oškodovana.

Iz zunanjega ministrstva prihaja vest, da je portugalski poslanik Monteiro sročil izročil Edenovo spomenico generala Franca. General Franco v tej spomenici odkrito priznava, da ima vtis, da je italijanska pomoč tudi političnega značaja in da bo storil vse potrebno, da se ohrani nedotakljivost španskega ozemlja. General Franco izjavlja dalje, da bi rad sklenil z angleško vlado gospodarsko pogodbo, na podlagi katere bi Anglija posodila večjo vsoto denarja za gospodarsko obnovo Španije. Zunanji minister Eden je vzel noto generala Franca na znanje brez vsake pripombe, ampak v zunanjem ministrstvu vlada vtis, da je nota generala Franca ugodno vplivala, predvsem zato, ker Franco v njej ne omenja želje, da naj se mu prizna značaj vojskovanje se stranke, še manj pa grozi, da bo segel po gospodarskih represalijah, ako se mu ne ugodí. V političnih krogih mislijo, da stoji tik pred zelo zanimivimi razvoji v španskem vprašanju, posebno glede umika prostovoljcev.

Pariz, 8. julija. Zunanji minister Delbos je prejel od španske vlade v Salamanci noto, v kateri general Franco zatrjuje, da se bori v prvi vrsti proti komunistom in da brani zapadno kulturo. General Franco pravi dalje, da hoče z vsemi silami obnoviti notranje politični in gospodarski red v Španiji. Posebno zanimiv je tisti del Francove note, v kateri z veliko odločnostjo podpira, da one države, ki moralno ali drugače podpirajo nacionalistično Španijo, nimajo nikakega namena iskati zemeljskih pridobitev, ki bi spremenile dosedanje stanje v Sredozemskem morju. Franco končuje svojo noto s pripombo, da naj se one države, ki bi mu odrekale priznanje vojskovanje se države, nikar ne čudijo, če se bo nova Španija po dokončni zmagi tega dobro dobro spominjala.

Nesoglasja med Anglijo in Francijo?

London, 8. julija. Zunanji minister Eden in francoski veleposlanik Corbin, ki je ravnokar prišel v London z novimi navodili svoje vlade, sta imela daljši razgovor, iz katerega izhaja, da Francija na noben način ne hoče generala Franca priznati kot vojskovoje se stranko in da je kompromis, kot ga je zahtevala Anglija, izključen. Ker je tudi Italija ponovno zaprosila člane odbora za nevmešavanje, naj še enkrat natančno prouče njene predloge, in ker je od 17 držav (izmed 26, ki pripadajo odboru za nevmešavanje) dobila bodrilne odgovore, ni verjetno, da bo Anglija jutri, v

petek, ko se odbor sestane, predložila kakšne nove predloge, ampak bo prepustila neki tretji državi (Belgiji), da predloži nov načrt za kompromis. Odločilna seja odbora za nevmešavanje pa bo preložena na konec prihodnjega tedna, da dobijo velesile dovolj časa, da poiščejo kompromisno rešitev.

Pariz, 8. julija. m. Glede zadržanja Francije in Anglije nasproti Španiji je sedaj prišlo do prvih nesoglasij med Parizom in Londonom. Anglija hoče namreč še nadalje čakati, ker smatra čas za svojega najboljšega zaveznika, dočim stoji Francija na stališču, da je bilo čakanja že dovolj s tem, da je dovolila Italiji in Nemčiji, da sta še naprej mogli podpirati generala Franca.

V Franciji je izzvala precej nervoznosti tudi taktika Foreign Officea, ki išče stika z generalom Francom ter so tako francoski krogi dobili vtis, da Anglija hoče postati zaveznica generala Franca namesto Italije in Nemčije.

Pravi interesi Anglije

Churchill je imel v Harlowu govor, v katerem je vladi čestital k njeni španski politiki, ki je

rodila ta uspeh, da se Franco trudi poiskati angleško prijateljstvo. Razume se, da angleška vlada ne bo smela odbiti ponujene roke, in da bo morala na en ali drug način generala Franca priznati. Anglija bo morala živeti s Španijo, naj jo vodi kdorkoli, v dobrih odnosih, kakor hitro ima zagegovila, da ostane špansko ozemlje nedotakljivo in da se ga ne bo mogla posluževati katerakoli tuja država, da tam zgradi svoja pomorska ali letalska oporišča.

Po bojiščih

Bilbao, 8. julija. Na Biskajski in Santanderski fronti traja topniški boj dalje. Rdeče čete so imele velike izgube, ko so v svoji ofenzivi zašle v zagato in se jim je pripetilo, da so nacionalisti obkolili 4000 miličnikov ter jih odrezali od zaledja. Po hudih bojih in po spretnem manevriranju se je rdečim posrečilo prebiti obroč in se umakniti, toda na bojišču so pustili okrog 2000 mrtvih in ranjenih.

Rdeče vojno ministrstvo v Madridu poroča, da so miličniki sročili zasedli Villanueva dela Canada in zajeli veliko ujetnikov in vojnega materiala.

Razdelitev Palestine

V Jeruzalemu pripravljani na izgrede

London, 8. julija. Posebna palestinska komisija, ki je imela nalog, da vladi predloži najboljšo rešitev palestinskega vprašanja, je sinoči objavila besedilo spomenice. Palestina bi na osnovi tega poročila bila razdeljena v tri države in sicer v neodvisno arabsko državo, v neodvisno židovsko državo in v ozemlje pod angleškim mandatom, ki bo obsegalo sveta mesta Jeruzalem, Nazaret in Betlehem ter hodnik, ki bi to ozemlje vezal z morjem. Arabska država bi se priključila Transjordaniji.

Jeruzalem, 8. julija. Angleška vlada pripravlja zelo obširne ukrepe, da prepreči morebitne nemire, ki jih pričakujejo v zvezi z objavo načrta o razdelitvi Palestine v tri države. Vojaštvo in policija so zasedli vse večje naselbine ter važnejša prometna križišča. Po vsej Palestini pa vlada velika napetost. Posebno Arabci so nezadovoljni z rešitvijo, ki bi končno veljavno ustoličila Žide na ozemlju, ki ga smatrajo od davnih stoletij za svoje. Napetost je tako velika, da so morali zastražiti z oklopnimi avtomobili pisarne, v katerih prevajajo na hebrejščino in v arabščino besedilo proglašaja, s katerim bo Anglija objavila svoj namen, da razdeli Palestino v tri države. Velike množice doma-

činov so na ulicah. Iz strahu pred novimi nemiri je ljudstvo navalilo na trgovine za živež, da se oskrbi s potrebnimi živili, ker računa z negotovostjo. Po vseh večjih mestih, da celo po vaseh, je vlada postavila zvočnike, da bo lahko po radiu spročila svoj namen. Pred zvočniki se zbirajo ogromne množice domačinov, ki jih dosedaj drži v redu angleško vojaštvo, medtem ko neprestano letajo nad Palestino cele eskadre težkih bombnikov in so se ob palestinski obali usidrale številne angleške ladje, ta tako podpirajo odločno vojsko Anglije, da z vsemi silami zatre vsak poskus nemirov.

Kardinal Pacelli

v Lisieuxu

Lisieux, 8. julija. XI. nacionalni evharistični kongres se je začel s sijajno manifestacijo v kripti nove bazilike. Okrog 15.000 ljudstva se je tlo okrog hiše božje. Še več pa se ga je gnetlo po ozkih ulicah mesta sv. Terezike. Fasada nove bazilike je bila razkošno razsvetljena. Jutri zjutraj pričakujejo posebnega papeževnega legata kardinala Pacellija, ki bo predsedoval kongresu, blagoslovil novo baziliko ter nato v Parizu odprl papežev paviljon na razstavi. V Parizu so papeževnega legata sprejeli z vladarskimi častmi in bo kardinal Pacelli ves čas svojega bivanja v Franciji deležen vladarske pozornosti.

Povodenj na

kraljevi veselici

8000 gostov angleškega kralja zalila ploha

Edinburgh, 8. julija. Angleška kraljevska dvojica se nahaja na Škotskem in je po starem običaju priredila ogromno vrtno veselico, na katero je bilo povabljenih 8000 škotskih odličnih in odličnikov. Gostje so se prijetno zabavali po obširnih zelenih tratah kraljevskega vrta, ko se je nenadoma nad kraljevim gradom utrgal oblak in so se zile neznanske količine vode po gostih. Zanimivo je bilo gledati gospe v lepih popoldanskih toaletah ter gospe v sivih cilindrih, kako so na svo moč tekali po parku sem ter tja in iskali zavetišč pod drevmi. Služničad je mesto dežnikov ponujala mize, pod katere so se gostje skrivali. Ploha je trajala celo uro in je bila tako silna, da je damam trgala obleke s telesa in so jih strežniki morali ovijati v rjuhe, ki so jih v največji naglici nabrali po spalnicah, in celo v običajno škotsko žakljevino, ker kraljevske spalnice seveda ne razpolagajo s tisočeriimi rjuhami. Nekatere dame so se onesvestile in so jih vse umazane in z brozgo oblite pobirali s tal ter prenašali v grad na nosilnicah ali pa položene čez ramo. Gospodje so se slačili in s svojimi suknjami ogrinjali svoje lepe premočene spremljevalke ter jim posajali na glavo svoje cilindre. Končno je moral kralj dati dovoljenje, da so se gostje smeli zateči v njegove zasebne prostore, ki so bili seveda takoj preplavljeni z rjavo brozgo, ki se je otekala od gostov. Na pomoč so morali priti tudi vojaški oddelki, ki so razpeli svoje šotore ter tako nudili prvo pomoč poplavljenecem. Dostop v park so zastražili, ker so neštnevilne gospe izgubile svoj dragoceni nakit in je bila nevarnost, da ga drugi ne najdejo. Ko se je ploha poglobila, sta kralj in kraljica šla skozi grajske hodnike, da pozdravita premočene goste, ki so se jima, odeti v najbolj čudne opreme, klanjali. Kraljevska dvojica je šla tudi na vrt, da tamkaj s svojo prisotnostjo potolaži nesrečne goste, ki so bili navzile temu, da so prišli ob svojo obleko, kraljevski dvjici za to pozornost hvaležni. Takoj nato se je prikazalo sonce, ki je smehljajoče se posljalo na to razdejlanje. V stoterih avtomobilih so nato začeli odvažati ponesrečence na njihove domove.

Vesti 8. julija

Med Japonsko in sovjetsko Rusijo se je dosedel sporazum glede amurskih otokov Baljesoj in Samufa. Otoki so last mandžurske države, pa zato ne more biti govora o kakšnih pogajanjih glede lastništva teh otokov.

Spor med poljsko vlado in krakovskim nadškofom Sapieho se bo s posredovanjem papeškega nuncija poravnal ter bo krakovski škof Rospond obiskal predsednika republike in mu izročil pismo nadškofa Sapiehe.

Švedski zunanji minister Sandler je danes prišel na obisk v Moskvo. Čez tri dni se bo zopet vrnil domov.

V Argentini bodo v kratkem volitve novega državnega predsednika. Naslednik dosedanjega predsednika generala Justa bo najbrž Roberto Ortiz, ki je v svoj program vstavil kot glavno točko obrambo demokracije.

210 novih vojaških lovskih letal je naročilo ameriško vojno ministrstvo v tovarni letal Curtis Right. Letala bodo veljala 4 milijone dolarjev, a izgotovljena bodo morala biti v dveh letih. Motorji bodo imeli po 1100 konjskih sil, kar bo zadostovalo za 300 milj na uro.

Nad pol milijona šilingov je poveril svetnik prosvetnega ministrstva na Dunaju. Na sled so mu prišli šele tedaj, ko je kar brezumno razsiral denar.

Nemško-francoski gospodarski razgovori, ki so se začeli v Berlinu, a nadaljevali v Parizu, so se sedaj baje zaključili. Baje bo že drugi teden podpisana tudi nova trgovinska pogodba med obema državama.

Načrt o razdelitvi Palestine ni bil nič kaj ugodno sprejet na Poljskem. Vladni listi načrt ostro zavračajo.

Arcajevo novega ciganskega kralja Januša Krika zahteva vdova po prejšnjem ciganskem kralju Matiji Kriku. Dalje je prosila policijo, naj jo zaščiti, ker ji cigani groze s smrtjo.

Angleška vlada je imela včeraj svojo sejo. Zunanji minister Anthony Eden je poročal o svojih razgovorih z belgijskim ministrskim predsednikom Van Zeelandom, ki se je vrnil iz Amerike.

Zidovski športni klub »Maraton« v Varšavi je razpuščen. Odlok utemeljuje razpustitev s tem, da je bil klub gnezdo komunistične propagande.

Zaskrbljeno je prebivalstvo v Palestini zaradi objave poročila kraljevske komisije o razdelitvi Palestine. Vsi se boje težkih nemirov in nakupujejo živež v velikih množinah. V Jeruzalemu je vse vojaštvo na cestah, nad mestom pa krožijo letala.

Grožnje, ki jih je na račun katoliške cerkve izrekel bavarski ministrski predsednik Wagner, so bile v Vatikanu sprejete zelo mirno. Stališča cerkve Vatikan ne bo spremenil, čeprav grozi vlada z gospodarskimi represalijami.

Turčija bo ukinila dosedanj sistem kontingentiranja uvoza raznih proizvodov v Turčijo. Tako je sklenila seja vlade, ki ji je predsedoval predsednik republike Kemal Ata Turk.

Obletnica sporazuma med Nemčijo in Avstrijo se bo praznovala 11. t. m. Ob tej priliki bo avstrijska domovinska fronta priredila manifestacije, na katerih bodo obravnavali vsebino dogovora.

Konferenca držav Male zveze bo 30. avgusta v Sinaji pri Bukarešti. Predsednik bo postal romunski zunanji minister Antonescu za eno leto. Prihodnje leto pa bo predsedstvo prevzel jugoslovanski ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović. Največ se bo konferenca bavila z odnosi držav Male zveze do držav rimskega protokola.

Strašna suša je zavladovala v Kanadi in Srednji Ameriki. Velik del posevkov je uničenih, kajti prizadete so najbolj rodovitne pokrajine. Zaradi vročine je umrlo več sto ljudi, enako je pa tudi poginilo mnogo živine.

20.000 vojakov je na bojiščih pred Bilbaom zgubil general Franco. Kljub temu bo skušal na vsak način zavzeti Santander in nato z vso silo udariti na Madrid z dveh strani.

Veliki muftija v Jeruzalemu je izdal na Arabce proglas, naj ostanejo složni in edini za primer, če bi Anglija odredila razdelitev Palestine. V proglasu našteva vse posledice razcepa, če se Arabci ne bodo pravočasno združili. Enak proglas je izdal tudi vrhovni arabski odbor.

Dr. Suchya, bližnjega sodelavca predsednika suedske nemške stranke, Heinleina, so aretirale češke oblasti. Obtožen je protidravnega rovarjenja in bo obsojen po zakonu o zaščiti države.

5 voditeljev avstrijske socialne demokracije je te dni pomilostil avstrijski zvezni predsednik Miklas. Socialistični voditelji so bili novembra 1935 obsojeni na težke kazni, ker so poskušali širiti svojo organizacijo, čeprav je bila prepovedana.

8 novih tovarn streliva bodo zgradili v Angliji v najkrajšem času. Lega starih municijskih tovarn se zdi Angležem preveč zastavljena.

Washington, 7. julija. AA. Reuter. Vse dosedanje iskanje letalke Earhardtove je ostalo brezuspešno.

Politični zakoni v Bolgariji

Sofija, 8. julija. m. Po številnih zakonih in uredbah, ki jih je izdala bolgarska vlada, sedaj ta vlada tudi izdeluje predvsem politične zakone, tako zakon o policiji, zakon o administrativni razdelitvi države ter zakon o uradniški stalnosti.

Volitve v Romuniji

Dve novi veleposlanstvi v Bukarešti

Bukarešta, 8. julija. m. Bivši minister in podpredsednik nacionalno caranistične stranke Costacescu je včeraj izjavil, da bodo parlamentarne volitve v Romuniji dne 15. septembra letos. Costacescu je tudi dejal, da bo pri teh volitvah imela večino nacionalno caranistična stranka. Ob tej priliki je Costacescu tudi kategorično zavrnil vesti o reviziji romunske ustave.

Iz okolice predsednika romunske liberalne stranke, Bratianua, prihajajo vesti, da je bil med Bratianuom in predsednikom vlade Tatarescom sklenjen sporazum, da se narodna skupščina in senat skliče na izredno zasedanje dne 5. septembra. To zasedanje naj bi trajalo sedem dni. Politična javnost pripisuje velik pomen vestem, da se bo narodno predstavništvo zbralo na izredno

zasedanje. Poudarjajo pa tudi, da jeseni poteče štiriletna zakonodajna doba liberalcev.

Iz diplomatskih krogov se doznava, da nameravata Francija in Anglija svoji poslaništvi v Bukarešti povišati na stopnjo veleposlaništev. V isti sapi poudarjajo tudi, da je ta sklep treba postavljati v zvezo z isto namero Poljske, ker načeta, da njuni diplomatski predstavniki v Bukarešti zaostajajo po činu za poljskimi diplomati.

Konferenca, ki sta jo imela šefa poljskega in romunskega generalštaba, je končana. Romunski vojni minister je priredil včeraj na čast svojemu poljskemu tovarišu svečano kosilo v častniškem domu. Zvečer sta pa oba šefa poljskega in romunskega generalštaba odpotovala do izliva Donave v Črno morje.

Earhardtovo še vedno iščejo

Newyork, 8. julija. Iz San Francisca poročajo, da so obrežne radio postaje sprejele zelo slabe znake, ki mogoče izvirajo od pogrešane letalke Earhardtove. Na podlagi tega je pomorsko poveljstvo dalo nalog ladjam na visokem morju, naj nadaljujejo iskanje. Trenutno je 100 letal, ki jih vodi matična ladja »Murfin« nad Tihim morjem, spremljajo jih pa 4 rušilci in 4 križarke. Mož pogrešane letalke je izjavil, da se bo usmrtil, ako se izkaže, da je njegova žena umrla.

Krakovski nadškof

se je opravičil

Varšava, 8. julija. AA. Pat: Po zasebnih vesteh je krakovski nadškof Sapieha poslal dva svoja odposlanca k predsedniku republike in Jurato ob morski obali, kjer je sedaj predsednik na počitnicah. Odposlanca bosta izročila predsedniku pismo, v katerem se nadškof opravičuje, da je proti volji državnega poglavarja premestil posmrtno ostanke maršala Pilsudskega.

Admiral Viktorov aretiran

Tokio, 6. julija. AA. (DNB) Po poročilu agencije Domej so prijeli glavnega poveljnika sovjetskega tihomorskega vojnega brodograja admirala Viktorova. Nadalje poroča agencija Domej še o drugih aretacijah v rdeči vojski. V Habarovskem so aretirali topničarskega polkovnika Petrova in predstojnika političnega oddelka Boljanskega. Aretirane osebe so prepeljali v Moskvo.

Ker je bil prijatelj vojvode Windsorskega

Dunaj, 8. julija. Časopisje iznaša zanimive podrobnosti o vzrokih, zakaj je bil tako nepričakovano odpoklican angleški poslanik sir Walford Selby in premeščen Mr. Ch. Polairet, dosedaj poslanik v Stockholmu. Listi pravijo, da je moral prejšnji poslanik oditi zaradi tega, ker je preveč javno izpovedoval svoje prijateljstvo do vojvode Windsorskega in ker je brez dovoljenja svojih predstojnikov pristostvoval njegovi poroki z go. Simpsonovo. Tudi za časa vojvodovega bivanja na Dunaju je bil bivši poslanik neprestano gost bivšega angleškega kralja. To so mu na angleškem dvoru zamerili. Sprva so imeli namen poslanika sploh odstaviti, toda na prizadevanje zunanjega ministrstva tega niso storili, ampak ga zaenkrat samo kazensko premestili, da s tem dajo zadoščenje javnosti, ki se je nad poslanikovim obnašanjem škandalizirala.

Nemčija bo oborožila Madjare

Budimpešta, 8. julija. Sročil je bila podpisana trgovinska pogodba med Madžarsko in Nemčijo. Pogajanja so trajala le malo časa. Z novo pogodbo dobiva Madžarska možnost, da bo svoj žitni izvoz v Nemčijo zvišala, med tem, ko dobi Nemčija možnost, da bo izvažala večjo količino industrijskih proizvodov na Madžarsko. Ker Nemčija pravi, da nima denarja za plačevanje uvoženega blaga, se je morala Madžarska zadovoljiti s tem, da bo sprejemala v plačilo industrijsko blago, v prvi vrsti orožje.

Prostaštvo brez primere

Ljubljana, 7. julija.

Slovensko ljudstvo se je na tako veličasten način poslovilo od velikega svojega sina nadškofa dr. A. B. Jegliča, da se vsa onemogla jeza posameznikov, ki je tudi ob tej priliki niso mogli zatajiti, sama od sebe zgubi kot neopažena. Toda nekaj se je zgodilo v teh dneh v Ljubljani, kar nikakor ne sme ostati pozabljeno in prikrito. Taki sramotni dogodki, kakor so jih zmožni povzročiti samo izdajaleci svojega naroda, morajo ostati pribiti za vso bodočnost. Naj tudi znanec veda, kako so se obnašali v dneh največje žalosti med Slovenci ljudje, ki jih je sicer rodila slovenska mati, pa ne zaslužijo več, da bi jih imenovali sinove slovenskega naroda. Takega početja so zmožni samo podlež, samo izkoreninjenec, ki jih je narod zavrgel ter izločil iz svoje srede.

Med mnogimi ljubljanskimi trgovinami, ki so za časa, ko je pokojni vladika Jeglič ležal na mrtvaškem odru v škofijski palači, okrasile svoje trgovske izložbe, je bila tudi knjigarna Nove založbe na Kongresnem trgu. Ta izložba je bila izmed vseh v mestu najlepše okrašena. Pod veliko sliko pokojnika so bile postavljene tri manjše lučnice na olje v belem, modrem in rdečem steklu. Ob straneh slike so bili spleteni trakovi v slovenskih barvah, ki pa so se zlivali spodaj v jugoslovansko zastavo. Tako je bilo na posrečen način simbolično poudarjeno delo velikega pokojnika, ki se je izživljalo za Slovence in Jugoslavijo obenem. Celotna podoba je bila obkrožena z zelenjem, da je vsa stvar v resnici izgledala okusno in lepo.

Nova založba je bila tako ponosna na svojo dostojno urejeno izložbo, da jo je skozi vso noč pustila odprto, ob sliki pa so vso noč gorele lučke. Ljudje, ki so prihajali mimo, so občudovali lepo pietetno ureditev izložbe, ustavljali so se pred sliko pokojnika ter jo z ganotjem zopet zapuščali.

V nedeljo zjutraj pa je učenka trgovine Nove založbe zapazila, da je vsa šipa na izloženem oknu od vrha do tal opljuvana. Ne moremo trditi, kaj je nekoga toliko bolelo v izložbi; ali podoba velikega slovenskega moža, ki je vse življenje delal in se žrtvoval za svoj narod, ali jugoslovanske in slovenske barve, ki so poveljevale delo tega moža. Ugotavljamo samo, da je bilo okno z izloženo sliko pokojnega vladike Jegliča v samotni

tihi noči sramotno opljuvano. Ugotavljamo zaven tega, da so izložbo Nove založbe na Kongresnem trgu v neposredni soseščini Kazine, kjer se zbirajo najizbranejši predstavniki one klike, ki že vsa leta neprestano in na vse načine sramoti in grdi naš narod. Ugotavljamo dalje, da je tam tudi sedež Zveze kulturnih društev, o kateri nismo še verjeli, da svoje člane vzgaja k takim dejanjem, ki bi med nobenim kulturnim narodom ne bili mogoči.

O tem dogodku nismo hoteli pisati v dneh, ko je bil ves narod zagnjen v globoko žalost. Zdal pa je naša dolžnost, da odkrijemo zaveso in pokažemo javnosti vso gnilo podlost ljubljanskih mladeničev, ki so se zadnjič najprej lotili in obmetavali z jajci slovensko narodno nošo iz Bele Krajine, zdaj so zopet na tak ostuden način izpričali svojo onemoglo jezo nad velikim pokojnikom, ki so mu vse oblasti v naši ožji domovini in v državi izkazali najvišje časti. Gnoloba te družbe je v resnici brezprimerna. Kaj njihovih voditeljev res ni nič sram pred takimi člani njihove družbe? Ko takega početja ne obsojajo, smo prisiljeni misliti, da ga odobravajo; zato za početje svojih ljudi tudi moralno odgovarjajo.

Dolgovi se pišejo in brišejo

Ljubljana, 8. junija.

Kdor pregleduje zapiske ljubljanske zemljske knjige in zlasti, ko je za to primeren čas, da v pogleda tudi stare folijante in zemljske knjige od davnih dni, najde marsikatero zanimivost in tudi zgodovinsko zanimive podatke. V starih »gruntnih bukvah«, i so bile že pred sto leti, dobimo o Ljubljani podatke, kako so takrat Ljubljančani jemali posojila in kako so se vršile intabulacije. V eni takih »gruntnih bukvah« je tudi zapisano, da je bila Primčeva Julija intabulirana na nekdanjo Mahrovo hišo za okoli 4000 fl. valuta, ki bi danes pač predstavljala v dinarjih prav čudno vsoto. Ta dolg je lastnik prvotno prejel od njene matere, ki ga je potem odstopila svoji hčerki. In danes se ni mnogo spremenilo glede intabulacij dolgov. Tudi v sedanjih časih se dolgovi pišejo ali pa pozneje, ko so plačani, brišejo, v debele knjige, katerih listi so iz pergamenta in so vezane v usnje ali pa sedaj v debele kartone.

Kako se je n. pr. Ljubljana zadolžila v prvi polovici tega leta? Zemljska knjiga nam daje le delne podatke, kajti vsi dolgovi Ljubljane se ne vpisujejo v te knjige, marveč samo oni, pri katerih zahteva posojilodajalec knjižbo zastavne pravice na posojilomačevalce nepremičnine. Do konca junija t. l. je bilo že pri 589 nepremičninah, ležečih v Ljubljani ali pa v okolici, spadajoči pod pristojnost okrajnega sodišča, vknjiženih raznih posojil in hipoteknih kreditov za velikansko vsoto

64.814.774 Din

Prav poučna je primerjava glede vknjiženih dolgov in kreditov za nekatera leta nazaj. Podatki so bili privatno zbrani na podlagi zemljskoknjižnih zapisov. V letih nastopajoče gospodarske stiske in pomanjkanja denarja, so bile intabulacije posojil razmeroma redke in za manjše vsote. Tako je bilo leta 1933 vknjiženih pri 707 realitetah dinarjev 41.969.678, v letu 1934 je bilo opažati že dviganje posojil in je bilo pri 727 posestvih vknjiženo 45.303.849 dinarjev.

Dunajski psihiater pri Varnavi

Belgrad, 8. julija. M. Zaradi poslabšanja zdravja patriarha erške pravoslavne cerkve Varnave je a sinočnim brzovlakom prišel v Belgrad znameniti dunajski psihiater Dr. Eppinger in z njim še nek drug specialist. Dr. Eppinger je imel takoj že zjutraj sestanek z zdravniki, ki zdravijo obolelega patriarha.

Žetev pšenice slabše od lanske

Novi Sad, 8. julija. V okolici Novega Sada je žetev pšenice v glavnem končana. Letošnja žetev pa precej zaostaja za lanskeletno, to pa zaradi slabega vremena, ki je letos vladalo tudi tam.

Športne prireditve VI. Mariborskega tedna

Maribor, 6. julija.

Sporod športnih prireditev na letošnjem Mariborskem tednu je zelo pester. Zanimive bodo predvsem nogometne tekme. Tako bo 1. avgusta mednarodna nogometna tekma med bivšim amaterskim prvakom Avstrije GAK Graz in bivšim Slovenije SK Železničarjem iz Maribora. V predtekni nastopu reprezentanci nogometnih sodnikov iz Graza in Maribora. V moštvo grških sodnikov sta tudi znana mednarodna nogometarja dr. Reinthaler in Etany. Mariborsko moštvo je sestavljeno tako kot lani in obeta biti na zelenem polju enakovreden nasprotnik gostom, saj si je priborilo zmago nad ljubljanskimi nogometnimi sodniki. Po večletnem presledku bo to tekmo sodil znani in priljubljeni sodnik dr. Odon Planišek.

Dne 7. in 8. avgusta se pomerita ISSK Maribor in prvak Primorja SK Orient iz Sušaka. Vse tekme se bodo odigrale na športnem štadionu SK Železničarja ob Tržaški cesti.

V okviru VI. Mariborskega tedna bo priredil ISSK Maribor v nedeljo 8. avgusta popoldne na kopališču Mariborskega otoka še tradicionalne mednarodne skakalne ekshibicije. Poleg najboljših reprezentantov Jugoslavije (Olimpijec Zihel, Kordeš) nastopijo tudi najboljši skakači Italije, Madjarske in Avstrije. Prireditve bo nedvomno krona vseh športnih revij dosedanjih Mariborskih tednov.

Zavarujte ljudi pred neizgodami

Celje, 6. junija.

Ni skoro tedna, da se ne bi v Celju ali v okolici pripetila, če že ne smrtna, pa težka nesreča. Zato bi bil že skrajni čas, da bi merodajne oblasti posvetile temu nekoliko pozornosti in zavarovale ljudi pred raznimi neizgodami, ki se dogajajo. V živem spominu bo ostala vsem Celjancem nesreča, ki se je pripetila v Medlogu pri Celju pred leti in zahtevala več človeških žrtev, vendar še do danes ni našel nobenega pri prehodu zapornice. Na progi Ljubljana-Maribor je skoro na vsaki pešpoti zapornica, dočim ob vsej savinjski progi, razven v Gaberju, ni nobene zapornice. Res je, da po Savinjski dolini ne vozi brzovlak, toda nesreče, ki se dogajajo, kažejo da so neobhodno potrebne tudi tukaj zapornice. Velika nevarnost za voznike, ki vozijo po savinjskih cestah, je tudi ta, da teče cesta pri prehodih preveč zvporedno z železnico in so prišla že večkrat ko-

lesa vozov v tračnice in to pred prihodom vlaka.

Tudi ob Savinji je nešteto takih mest, kjer se lahko vsak čas pripeti nesreča. Na desni strani mosta na Polzeli polje cesta v Braslovče in dve pešpoti v vasi. Ob straneh ni napravljena nobena ograja, da je treba kolesarju le majhna nepravilnost in pade po globoki škarp v Savinjo. Takih nevarnih mest je ob Savinji nešteto, da je prav za prav čudno, če se ni pripetilo že več nesreč.

Največ nesreč se pripeti radi brezobzirne vožnje s kolesi in motorji. Kolesarji, zlasti mladi fantje, se prav radi vozijo s kolesi prostoročno in čisto po prometnih ulicah. Znano je, da tudi nekateri šoferji čisto vozijo tako drzno in lahko miselno. Na vsak način bi bilo treba obratovati več pozornosti v to smer in stalno kontrolirati tudi na deželi, kako vozijo razni vozači. Na nekaterih mestih so potrebni še razni svarilni napisi, v

Predsednik vlade o konkordatu

Njegovo pismo predsedniku narodne skupščine

Belgrad, 7. julija. AA. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Stojadinović je poslal predsedniku narodne skupščine g. Stevanu Čirihu tole pismo:

Gospod predsednik!

Odkar sem imel čast poslati skupaj z g. pravosodnim ministrom narodni skupščini zakonski predlog o ratifikaciji konkordata s sveto stolico, so izšle v naši javnosti razne razlage nekaterih njegovih določb, ki utegnejo vzbuditi bojazen, da bi mogla biti ta pogodba v nekaterih važnih točkah škodljiva ugledu in koristim države.

Da se odstrani ta bojazen, sem zaprosil na pristojnem mestu in dobil od tukajšnje apostolske nunciature vsa potrebna avtoritativna pojasnila. Ta pojasnila so tičeje tehle členov konkordata:

1. Člen 8., kjer je govora o depolitizaciji dušnopastirske duhovščine, je bil predmet kar najbolj ogorčene kritike. Na raznih straneh ga razlagajo tako, kakor da se je sveta stolica hotela vmešavati v naše notranje politične razmere, Ker se takšno vtikanje nikakor ne bi smelo do-

goditi, so mi je zelo potrebno, da se ta stvar popolnoma razjasni. Pojasnilo, ki sem ga dobil, prežene vsak sum glede namenov svete stolice. Apostolska nunciatura v svoji noti z dne 27. aprila t. l., št. 19.567, (ki vam jo imam čast poslati s potrjenim prepisom), izrečno izjavlja ne samo, da sveta stolica ni imela nobenega interesa, da pride to določilo v konkordat, temveč da se tudi za bodoče odpove sleherni pobudi v tem vprašanju. Ta člen 8. je prišel v konkordat na predlog in na zahtevo naše vlade. Omenjena nota pravi dobesedno, da bo omenjeni člen konkordata »comme il a été proposé par le Gouvernement royal aussi ce sera exclusivement de l'initiative du même Gouvernement que dépendra son éventuelle application, to je, kakor je ta člen predložila kr. vlada, tako bo od nje odvisno, ali se bo sploh izvajal ali ne.

2. Člen 11 drugi odstavek govori o obljubi svete stolice, da se bo pri bodočih pogajanjih z državami, kjer žive naše narodne manjšine, zavzela za to, da se tem našim manjšinam zajamči postopek, ki ne bo manj ugoden od postopka, ki velja za njihove manjšine pri nas. V tej stilizaciji so nekateri hoteli videti namen svete stolice, da se reši dolžnosti in se tudi izven konkordatskih pogajanj zavzema za pravice naših manjšin na cerkvenem polju. Ker se po vsej verjetnosti v doglednem času ne bodo vršila konkordatska pogajanja z državami, kjer žive naše manjšine, se je zdelo, da na podlagi omenjene razlage sveta stolice prepušča naše narodne manjšine njihovim usodi. Zaradi tega se mi je zelo potrebno, spraviti to vprašanje na čisto. Kakor se vidi iz navedene note apostolske nunciature, sem dobil kategorično izjavo, da se bo sveta stolica zavzela za pravico do uporabe narodnega jezika v dušnem pastirstvu vernikov, pri pouku in v življenju katoliških organizacij tudi izven konkordatskih pogajanj z državami, kjer žive naše manjšine. Morem vam zagotoviti, gospod predsednik, da sta obe obljubi širši in izrečnejši od tistih, ki smo jih mogli doseči od raznih vlad, s katerimi smo razpravljali o istem vprašanju. Sveta stolica se bo po omenjeni izjavi tudi izven konkordatskih pogajanj nepretrgano zavzemala za pravice naših manjšin, da bodo smele rabiti svojo materinščino »dans la cure, dans l'instruction religieuse et dans la vie des organisations catholiques«, to je v dušnopastirsko verskem pouku in v življenju katoliških organizacij.

3. Med tem, ko se v členu 28 starešine in profesorji konfesionalnih šol izrečno obvežejo, da bodo pri svojih gojenih gojili čut dolžnosti do domovine, države in človeške družbe v duhu načel krščanske vere in morale, se takšna obveza ne omenja v čl. 19, kjer je govora o duhovnih seminarjih. Ker je vzgoja duhovnega naraščaja zelo važna stvar ne samo za cerkev, sem zahteval tudi v tem pogledu potrebnih pojasnil. Dobil sem izjavo, da omenjena obveza o gojitvi patriot, duha ne velja samo za konfesionalne šole, temveč tudi za duhovne seminarje: »Il n'y aucun doute qu'aussi dans les séminaires comme dans les autres écoles sous la direction et la surveillance de l'Eglise on doit cultiver dans les élèves la conscience des devoirs envers la Patrie, l'Etat et la société selon les principes de la foi et de la morale chrétienne«, to je, nota apostolske nunciature z dne 27. aprila t. l. pravi dobesedno: »Nikakega dvoma ni, da se prav tako tudi v seminarjih kakor v drugih šolah pod vodstvom ali nadzorstvom Cerkve mora gojiti pri učencih zavest za njihove dolžnosti do domovine, države in človeške družbe na podlagi načel krščanske vere in morale.«

4. Napisalo je ostala še ena, in sicer posebno kočljiva točka, ki jo je veljalo pojasniti. V 2. omenjenem čl. 28, kjer se omenjajo konfesionalne šole s pravico javnosti, in v čl. 24, kjer je govora o semeniških in gimnazijah z isto pravico javnosti, se z ničemer ne omenja dosedanja praksa, da vrše državni šolski organi nadzorstvo nad poukom v teh šolah. Misel, da preneha nadzorstvo državnih šolskih organov nad omenjenimi šolami, ker ni izrečno omenjeno v konkordatu, se, da po pravici povem, ni dalo resno zagovarjati. Konkordat ukinja kakor vsak drug nov zakon samo tiste prakse, ki so v očitnem nasprotju s katero njegovo določbo. Čeprav je to bilo že vnaprej jasno, sem, da se odstrani že sama možnost dvoma o tem vprašanju, zaprosil tudi zastran tega za izrečno izjavo. Ta izjava je takšna, kakršna je morala biti, to je, da ostane sedanja praksa še nadalje v veljavi. Apostolski nuncij izjavlja v svoji noti z dne 27. aprila t. l.: »Je constate que le Concordat rien ne spécifie et il ne touche pas à la pratique en tant qu'elle existe de l'inspection des autorités scolaires civiles pour ce qui regarde l'instruction dans les gymnases des séminaires et dans les écoles confessionnelles ayant droit de public, to je, nota pravi: Ugotavljam, da konkordat ničesar ne specifiira in ne poseza v praktilno, v kolikor le-ta že obstoji, glede nadzorstva civilnih šolskih oblastev, v kolikor se tiče pouka v semeniških gimnazijah in v konfesionalnih šolah s pravico javnosti. Odveč je povedati, kako važno in kočljivo je to vprašanje in kako ugodna je omenjena izjava. Smatral sem za potrebno, da vas, gospod predsednik seznanim z gori omenjenimi pojasnili predlaganega konkordata, zato da jih pred bližajočo se debato o konkordatu v skupščinskem odboru izročite temu odboru na znanje. Iz teh uradnih pojasnil se jasno vidi, da so glavni očitki proti predlaganemu konkordatu absolutno brez slehernega podlage.

Izvolite sprejeti, gospod predsednik, tudi pri tej prilležitosti zardilo o mojem spoštovanju. — Dr. M. M. Stojadinović.

Belgrad, 8. julija. M. V narodni skupščini bodo danes na vrsti interpelacije. Na jutrišnji se bo nadaljevala razprava o zakonskem osnutku o prekrških, nato pa bo takoj debata v načelu in podrobnostih.

Belgrad, 8. julija. M. Za danes popoldne je sklicana seja odbora, ki je izvoljen za proučevanje konkordata med Jugoslavijo in Sv. stolico. Na seji tega odbora bo o konkordatu podal poročilo tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović. Kakor hitro bo odbor končal svoje delo, bo konkordat prišel pred plenum narodne skupščine.

Kopalni vlaki do Škofje Loke

Pričenši od 8. julija dalje vozita na progi Ljubljana gl. kol.—Škofja Loka kopalna vlaka št. 932 in 927. Odhod kopalnega vlaka iz Ljubljane gl. kol. ob 12. uri 35 min., prihod v Škofjo Loko ob 13. uri 14 min. Povratek kopalnega vlaka iz Škofje Loke ob 18. uri 10 min., prihod v Ljubljano gl. kol. ob 18. uri 48 min. Podroben vozni red je razviden na stenskih voznih redih. Kopalna vlaka vozita do preklica dnevnno redno.

Cene povratnih voznih kart po znižani ceni iz Ljubljane znašajo za St. Vid-Vizmarje za 2. razred 4.50 Din, 3. razred 3 Din, za Medno in Medveo 2. razred 7.50 Din, 3. razred 5 Din, za Gorenjo vas-Reteče 2. razred 10.50 Din, 3. razred 7 Din, za Škofjo Loko 2. razred 12 Din, za 3. razred 8 Din.

Izbrisani dolgovi

Kakor naglo rastejo dolgovi, tako se težko plačujejo. To je star pregovor, ki se uresničuje tudi pri zemljskih dolgovih. V juniju je bilo v zemljski knjigi izbranih pri 57 nepremičninah celotno 3.768.037 dn posojil. Najvišja posojila so bila izbrisana v zneskih 800.000, 700.000, 400.000 in 350 tisoč dn. Najnižja pa so bila 235 in 600 dn. Brisan je bil v zemljski knjigi tudi neki, že skoraj sto let stari dolg v znesku 35 gl. kar predstavljala v naši valuti 1750 dn. Izbrisani dolgovi pa dostikrat ne predstavljajo vsega dogodka, da se je lastnik morda popolnoma razbremenil, kajti mnogokrat se zgodi, da ljudje bremena prekladajo z enega ramena na drugo ramo, to se pravi, da dobe kje večje posojilo, pa plačajo svoje upnike, in tako se znova zadolže za še višje zneske.

Agilni motoklub Maribor pripravlja za letošnji Mariborski teden dve zelo zanimivi mednarodni motodirki. Tako bo 1. avgusta dirka na krožni progi Maribor-Kamnica-Maribor, 8. avgusta pa gorska dirka Maribor-Pohorski dom. Za obe dirki je zagotovljena udeležba najboljših jugoslovanskih dirkačev, pa tudi udeležba reprezentantov Avstrije, Nemčije, Madjarske, Romunije in Italije.

Na sporedu je tudi več mednarodnih lahkoatletskih tekmoval, štafeta skozi mesto, tenis turnirji, kolesarske dirke, plavalne tekme, tako da bo letošnji športni program Mariborskega tedna izredno pester in zanimiv ter bo zadovoljil slehernega obiskovalca VI. Mariborskega tedna.

Visoko stopnjo mariborskega športa bo dokazala tudi nadvse zanimiva razstava športnih trofejev mariborskih klubov. Naša športna društva in športniki so si v dolgoletnem športnem udejstovanju priborili mnogo dragocenih in lepih športnih trofejev, ki bodo okusno aranžirane nedvomno zbudile veliko zanimanje občinstva in na ta način uspešno propagirale med najširšim občinstvom.

Ameriški Hrvati na poti v domovino

Ljubljana, 8. julija.

Za večerajšnje skupino Slovencev so danes prišli na potu v Zagreb v Ljubljano ameriški Hrvati, skupaj okrog 160 rojakov, med katerimi je bilo tudi okrog 40 Slovencev. Izlet v domovino je pripravila in izvedla Hrvatska zajednica v Ameriki. Izletniki so odpotovali 30. junija iz New Yorka ter so se izkreali v Cherbourg predvečernjim. Čez Pariz in Svico so danes s polurno zamudno prišli v Ljubljano, kjer so jih pozdravili v imenu banske uprave izseljeniški komisar g. Fink, v imenu hrvatskega kulturnega društva »Napredak« v Ljubljani predsednik Harazin, v imenu Račevalne družbe katehet Premrou. Posebej je g. p. Zakrajšek pozdravil starost slovenskih duhovnikov v Ameriki, p. Zupana, zlatomašnika, ki je skoraj vse svoje življenje posvetil delu za naše izseljence v Pueblu v USA, kjer je zdaj ena izmed najbolj cvetočih slovenskih naselbin. Zdal prihaja mož po tolikih letih v domovino po slovo, na počitek po tolikem trudu in žrtvah.

Hrvate so na ljubljanskem kolodvoru pričakovali tudi številni njihovi rojaki iz Ljubljane ter so jim poklonili lep šopek poljskih rož v hrvatskih barvah.

Za pozdrave se je na kolodvoru zahvalil v imenu izletnikov g. Butković, predsednik Hrvatske zajednice v Ameriki.

Po kratkem postanku je vlak z izletniki odpehjal dalje proti Zagrebu, kjer pripravljajo rojakom veličasten sprejem.

Celju, pri lekarni pri Mariji Ponačaj, je bilo do sedaj že več nesreč in vendar ni bilo doslej še nobenega napisa. Šele potem, ko se je na tem ozkem prehodu dogodila smrtna nesreča, je uvidel sedanji občinski svet, da bo treba namestiti na tem mestu tablico s svarilnim napisom. Tudi kapucinski most v Celju je v tako slabem stanju, da obstoja resna nevarnost nesreče. Upamo, da bodo merodajne oblasti to uvidelo in nedostatk odpravile.

Kulturni koledar

Karel Klun

Dne 8. julija 1896 je umrl v Budapešti politik Karel Klun. Rodil se je 15. oktobra 1841 v Prigorici pri Ribnici. Gimnazijo in bogoslovje je dovršil v Ljubljani. Ko je bil izvoljen v ljubljanski mestni svet je prišel s skofom Pogačarjem v spor, zaradi česar je bil nekaj časa suspendiran. Dopolnil in izdal je avtobiografijo svojega strica: Franc Ks. Kramer. — Njegovo življenje in delovanje. — Ko se je porodila misel, da se ustanovi »Slovenec«, se je ponudil, da ga brezplačno urejuje. Kot političnik izrazilo katoliške smeri je vodil oster boj proti »mladoslovencem«. Bil je deželni in državni poslanec. Priznaval je hierarhično avtoriteto v politiki, boril se je za pravice slovenstva in izjavljal, da hoče združeno Slovenijo le v administrativnem pogledu in to postavnim potom, s pomočjo avstrijske vlade. Vezal se je z nemškimi katoliškimi konservativci in bil nasprotnik krščanskih socialcev.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 8. julija: Elizabeta.
Petek, 9. julija: Nikolaj.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Kino Union: Razkolnikov, premiera.

Gospod Metodij Lepavac, ki razstavlja skupno z g. Magoličem in gđ. Bregarjevo v Jakopičevem paviljonu, se je odločil, da podaljša razstavo svojih del do vključno nedelje, 10. julija. — Opozarjamo vse umetnosti naklonjeno občinstvo, ki razstave doslej še ni obiskalo, da si ogleda zanimiva dela tega slikarja.

TEL. 22-21

Premiera

velikega filmskega dela po znamenitem romanu »Zločin in kaznen«

„Raskolnikov“

Harry Baur

Predstave danes ob 19-15 in 21-15 ur

Prosvetni tabor v Kranju

Ta dan bo v Kranju veličastna manifestacija katoliške misli in prosvete, kakor je že pisal »Slovenec«. Vsa prosvetna društva kranjske dekanije prirede svoj prvi Prosvetni dan, da po dolgem, a tihem delu skupaj izpovedo svoje katoliško, narodno in državno prepričanje. Za nami so časi, ko človek ni smel srkati izobrazbe po katoliških domovih, ki klesajo res granitne in državotvorne državljane, res zato, ker naslanjajo vse svoje delo na pravna načela, katera temelje v Bogu.

Z navdušenjem se pripravljajo ljudje po naših farah, da čim dostojneje in čim mogočnejše nastopijo ta dan in da pred najvišjimi gosti izpovedo svojo vero in ljubezen do slovenske domovine in do naše jugoslovanske države z mladim kraljem Petrom na čelu.

Spored:

Do pol 8 zjutraj zbirališče na Jezerski cesti za pokopališčem ob graditvi nove kranjske ljudske šole. Nato sprejvod v mesto: kolesarji, konjeniki, okrašeni vozovi, narodne noše, mladina, moški in ženske. Sprejvod gre na Glavni trg mimo gimnazije in Stare pošte.

Ob 9 cerkvena beseda s sv. mašo in ljudskim petjem na trgu. Nato prosvetni tabor in defile pred najvišjimi zastopniki.

Ob 2 popoldne v župni cerkvi pete litanije.

Ob 3 blagoslovitev novega igrišča »La planin« z besedo mladine, pevskim in športno-telovadnim nastopom.

Vabimo, da se temu slavlju, ki bo ob vsakem vremenu, pridružijo tudi druga društva izven naše dekanije in da prihitijo k nam z lepimi narodnimi nošami in z društvenimi zastavami. Poslušajte se nedeljskih polovničnih kart, kjer je treba.

Slavnostne znake po nizki ceni lahko naročite že med tednom, okoličani pa naj jih čim prej na vsak način nabavijo.

Nekaj posebnega bo prosvetna in splošno-kulturna razstava, ki se odpre po dopoldanskem taboru in ki bo odprta ves teden do 13. julija. Pokazala bo vse ogromno delo naše dekanije. Vse to bo na kratko opisano v brošuri, po kateri bodo radi segli vsi prijatelji naše prosvete tudi izven naših dekanjskih mej.

Na svidenje v Kranju 11. julija.

Trnovski prosvetni tabor 10. in 11. julija

Ob veličastni smrti našega predobrega očeta in narodnega buditelja nadškofa dr. A. B. Jegliča je za hip onemela živahna beseda po naših prosvetnih domovih in naših društvih, odsekih ter krožkih in vse misli so pohitele k njemu, iz čigar genialnosti smo vzrasli v mogočnost do naše prosvetne in mladinskovzgojne organizacije. Ko pa smo se s pobožno mislijo in zaobljubo zvestobe Jegličevim vzorom oddolžili svojemu očetu, ne bomo čakali, temveč takoj začeli izvajati njegovo oporoko, izgovorjeno slovenskim fantom in možem na celjskem taboru.

Še krepkeje, še z večjo požrtvovalnostjo, s še bolj plametečo ljubeznijo se bomo odklenili dela v slovenski katoliški prosveti. Zaradi smrti velikega Jegliča je bil trnovski prosvetni tabor preložen na 10. in 11. julij. Pa prav zaradi tega mora biti še mogočnejši, veličastnejši po številu udeležencev in močnejši po našem borbenem razpoloženju.

Svoj 30. letni jubilej je pričelo trnovsko prosvetno društvo praznovati prav za prav že na praznik sv. Petra in Pavla. S sv. mašo v trnovski farni cerkvi, ki je bila darovana za vse rajne člane in članice društva in slavnostnim občnim zborom, ki je nad vse veličastno uspel in na katerega se še navedemo.

Prava proslava pa se prične v soboto 10. julija zvečer ob pol 7, ko bo pred trnovsko cerkvijo Promenadni koncert godbe »Slog«. Ob 8 istega večera bodo pevci pevskega društva »Ljubljana« pod vodstvom dr. Dolinarja zapeli podoknico na čast botrici ge. Zori Kurkovi in botru g. Jure Adlešiča. Ob pol 9 zvečer pa se bo na prostem, na nalašč za to priliko zgrajenem ogromnem odru na vrtu trnovskega Prosvetnega doma, vzpostavila Abramova petdejska spevoigra »Zlatorog«. Pri predstavi sodeluje okrog 100 oseb.

Glavni jubilejni dan je v nedeljo 11. julija. Člani društva bodo pri jutranjih vlakih sprejemali

Nova zabava notranjske gospode

Cerknica, 6. julija 1937.

Ker ni nobenih posebnih dogodkov v našem kraju, vam poročamo danes o vremenu. Lepa je bila predzadnja nedelja v mesecu juniju. Nekaj posebnega smo pričakovali, ker je bilo tako soparno. No, in res smo dočakali. Okoli 4 popoldne smo videli velikanski sprejvod notranjskih Sokolov. Da je bil velikanski, je poročalo »Jutro«, zato seveda vsi verjamemo. Soparno vreme je deloma učinkovalo na cenjenega »Jutrovega« dopisnika, ker je zamenjal številke. Tako pravi, da je bilo v sprejvodu 700 pripadnikov Sokola, v resnici pa jih je bilo 370. Razen petnajstih napol domačinov je vse to število tvorila gospoda iz vseh krajev Notranjske. To je zdaj najnovejša zabava notranjske protijudske politične gospode, da se ob nedeljah vozi iz kraja v kraj.

Ker je vse cerkniško »bojše« občinstvo šlo v sprejvodu, ga ni imel kdo gledati. Tisočglava množica gledalcev pri javnem nastopu pa je vsem, ki so to zadoje videli, čisto neznana stvar. »Jutrov« dopisnik pa govorijo tudi slabo oblije, ker je »vso pot« poslušal navdušene ovacije...

V kakšno zvezo pa je slavnostni govornik dr. Pušenjak, starosta cerkniškega Sokola, predsednik cerkniške JNS, predsednik sreške JNS in odbornik glavnega odbora »pomlajene« JNS spravljal Zivkoviča, gnila jajca...

Dr. Pušenjak je pa izrazil, dasi skrajno slab in na Notranjskem najbolj neprijateljni kritik, tiste »nacionalne« sorte, ki so se

svoje čase javno pridružili, da pojdejo takoj tja čez, v Italijo, če se kdaj zavladajo klerikalci. Taki ljudje so včasih veljali za protidržavne, zato se nam, zarojenim kmetom v Cerknici zdi čudno, kako da morejo igrati vlogo pri organizaciji.

Slavnostni govornik je tako lepo navduševal svoje verne in je omenjal, v svojem ogujevitom govoru meč in bič. Še bolj pa so vsi z njim vred postali borbeni, ko je nekdo pred Melelom zavpil: »Jm bomo danes že pokazali klerikalcem, saj nas je veliko!« Svojo borbenost so pokazali ta dan celo nadebudni fantiči, ki so okrog ene ponoči na veseljem prostoru ganljivo prepevali, še večjo borbenost so pokazali fisti, ki so ob pol štirih zjutraj po ulicah »prijano« izlivali svoje otožne melodije, da ne govorimo o onih, ki so še ves ponedeljek »ponedeljkovali«.

zadnjo nedeljo poslala v povorko 3 (tri) uniformirane Sokolice, ki so nastopile tudi pri javni telovadbi... Domača sta bila tudi dva konja, ki sta šla na čelu sprejvoda. Poleg naše zastave so visele na veseljem prostoru še česka, poljska zastava, kar priča o tem, da pri podobnih nastopih res pomaga poleg vseh drugih ljudi...

ki ste jih zadnjič nekoč pri podobni priliki omenili.

Nova pota trgovine z lesom na Pohorju - rešitev gozdnih delavcev

Vse Pohorje živi samo od trgovine s lesom. Živijo pa od nje prav za prav samo lesni prekupeji in trgovci, dočim gozdni posestniki samo životarijo. Vso trgovino lesa je do nedavnega obvladovala na Pohorju nekaj bogatih in podjetnih lesnih trgovcev v dravski dolini, ki so imeli lesne producente popolnoma v svojih rokah. Zaradi tega se je vedno česče dogajalo, da je prehajala pohorska zemlja iz kmetskih rok v njihove. Mnogi trdi kmetje so danes ubožni ofri, ki se pehajo za zaslužkom po pohorskih gozdovih kot navadni delavci, njihova posestva pa so last bogatih trgovcev ali mariborskih meščanov.

Pred štirimi leti je bil storjen v Sv. Lovrencu na Pohorju prvi poskus osvoboditve pohorskega kmeta varuštva lesnih trgovcev in prekupevalcev. Agilni šentlovrenski učitelj in sedanji šolski upravitelj g. Jože Petrun je sprožil misel ustanovitve zadruga za vnovčenje lesa. Z veliko energijo se je lotil dela, ki je bilo skrajno silno težavno. Prišel je s svojim načrtom v letih najhujše lesne krize, ki se je na Pohorju poprej poznala, kakor na Kranjskem in v Savinjski dolini. Pohorje je namreč skoraj izključno navezano na madžarski trg, ki nam je bil dolga leta zaprt ter se je šele letos znova odprl. V teh letih je Pohorje pošiljalo svoj les po večini po Dravi s splavi, vso lesno trgovino pa je imelo v rokah nekaj slavonjskih in banjskih židovskih trdk, ki so po mili volji zniževali cene. Te trdk se bile

najhujše nasprotnice nove zadruga v St. Lovrencu ter so na vse pretege poskušale, da bi jo že v kali zatrle. Ko se jim to ni posrečilo, so pa ji začele delati težave pri prodaji lesa. Kljub vsemu temu pa je zadruga misel med pohorski kmeti zmagala. Nezaupanje opreznega pohorskega kmeta, nerazumevanje za združno misel in individualistično usmerjen njegov značaj je bil premagan. Izkazalo se je, da zadruga ni samo življenja, ampak tudi konkurenco zmožna. Kmetje so videli, kakšne velike koristi je za nje, če se izločijo prekupevalci iz trgovine z lesom. Dosegajo mnogo boljše cene, s solidnim delom in dobrim blagom pa so si pridobili že stalne odjemalce v državi in inozemstvu. Danes je ta zadruga največji lesni producent in prodajalec lesnih proizvodov na Pohorju.

Te dni je imela zadruga svoj občni zbor, na katerem je proslavila 4letnico svojega obstoja. Občni zbor so obiskali vsi člani polnoštevno, prišli so tudi mnogi prijatelji zadruga misli iz Kaple in iz Ribnice na Pohorju. Med zborovalce sta prišla tudi gozdarski referent inž. Jože Miklavčič in profesor gozdarske šole v Mariboru inž. Stanko Sotošek. S strokovnimi predavanji sta izpopolnila program občnega zbora. Predavanja je spremljalo predvajanje krasnega domačega pohorjskega filma »Gozdarjevi zapiski«, ki je bil posnet na Pohorju, v Slov. goricah in v Prekmurju. Film je posebnost, prvi te vrste pri nas.

Občni zbor je pokazal, da zadruga misel med naše pohorske kmeti lepo prodira. Za združno vnovčenje lesa vlada zelo veliko zanimanje med pohorski gozdni posestniki tudi izven območja lovrenske zadruga in gotovo bo ta način samoobranbe pohorskega kmeta polagoma prodrl povsod.

Še vedno troboj

Zagreščani oporekajo zmagi Ljubljane v troboju.

Zmaga Ljubljane v troboju mest Ljubljane, Zagreba in Belgrada je že davno končan, toda po vsem videzu se bodo debate razvlekale še naprej po časopisju in po končno besedo o številu točk imela še Jugoslovanska lahkoatletska zveza. Tako trdi belgrajski lahkoatlet Mikšić, da troboj ni pokazal pravega razmerja sil in atletov imenovanih mest. Po mnenju Mikšića bi moral Belgrad zmagati s 180 točkami, če bi nastopil komplet. Tako so pa manjkali Kleut, Vučević, Nikazi, Ristić, Nikolić in Smejda ter prvi dan tudi Stefanović. Odsotnost teh atletov je Belgradu pinesla šele tretje mesto. Na drugi strani pa trdijo Zagreščani, da bi morali zmagati oni in trdi, da je treba oba teka preko zaprek na 110 m in 400 m razveljaviti, ker zapreke niso bile pravilne. Na ta način mislijo Zagreščani, da morajo dobiti še najmanj 11 točk, kar bi pomenilo za Zagreb zmago. Vprašanje zaprek je postalo sporno že prvi dan tega troboja, t. j. v petek. Zagreščani so stali na stališču, da je treba tek preko zaprek ponoviti, in sicer z novimi predpisanimi zaprekami. Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov pa je kot prirediteljica na svoji seji soglasno odločila, da te zapreke veljajo tudi za kvalifikacijsko mesto.

Tako se je torej zgodilo, da imamo po končanem troboju kar tri zmagovalce. Belgrad reklamira zase najmanj 180 točk, če bi nastopili vsi tekmovalci, Zagreb trdi, da bi moral imeti najmanj 11 točk več, če bi bile zapreke pravilne. Dejanski zmagovalce je pa zaenkrat še vedno Ljubljana, ki je dosegla toliko točk, da je odnesla vse tri pokale. Zaenkrat se ne bomo podrobneje bavili z vsemi podmenami, kako bi bilo, če bi bilo tako ali tako. Ugotavljamo le, da so od 22 disciplin ljubljanski lahkoatletski zmagali v 11 disciplinah, dočim sta Zagreb in Belgrad dosegla 5 oziroma 6 prvih mest. Zmaga Ljubljane pa ni bila zaželjena in zato jo hočejo v Zagreščani in Belgrajčani omalovaževati. Mi smo prepričani, da tudi Jugoslovanska lahkoatletska zveza ne bo izpremenila za zeleno mizo nobenega rezultata in se zaenkrat ne spuščamo v podrobo analizo vseh očitkov.

Ugotavljamo samo, da nas hoče omalovaževati v Zagreb in Belgrad. Pri vsem tem je pa najbolj zanimivo to, da prihajata v Zagreb in Belgrad vedno v Ljubljano na posodo po tekače, kadar imajo kak važnejši miting.

je v Cigaletovi in Pražakovi ulici za Justično palačo.)

Godbe: Bodite najkasneje do pol 9 na zbirališču v Pražakovi ulici, vhod iz Miklošičeve, da vas reditelji uvrstijo v sprejvod na določena mesta.

Okrašeni vozovi: Za vse vozove je zbirališče v Cigaletovi ulici, vhod iz Tavčarjeve ulice.

Jubilejni znaki se dobijo v predprodaji v sledečih trgovinah: Ničman, Kopitarjeva ulica; Nova založba, Kongresni trg; Mohorjeva knjigarna, Miklošičeva cesta in Pavlin Ivan, Florjanska ulica. V kolikor si jih ne nabavite v predprodaji, jih dobite na zbirališču. Znaki veljajo kot vstopnica za celodnevno prireditve.

Od tu in tam

Pristojbine za telefonske pogovore se bodo s 15. julijem povišale za 7 do 25 odstotkov. Tarifa ima dve lestvici. Po prvi, dražji, se zaračunavajo telefonski pogovori od 8 zjutraj do 9 zvečer, po drugi cenejši lestvici pa pogovori od 9 zvečer do 8 zjutraj (nočna tarifa). Povišanje tarife je prišlo čisto nepričakovano, ker je znano, da je telefon ena najbolj donosnih državnih podjetij. L. 1935 je imela država na primer od telefona čistega dobička 109 milijonov dinarjev.

Zakon o pooblaščenih inženirjih je izglasoval večeraj tudi senat. 43 senatorjev je glasovalo za zakon, ostali pa so se glasovanja vzdržali. Na seji je stavil interpelacijo o razmerah v Sloveniji tudi senator dr. Albert Kramer. Zahteval je za svojo interpelacijo nujnost, ki jo je trgovinski minister sprejel v imenu ministrskega predsednika.

Očeta je s sekuro udaril po glavi lastni sin v vasi Sušnjar, Ivan Horvat je imel že 76 let, vendar se s svojim sinom ni kaj preveč razumel. Prepripi so se zmerom vrtili okrog dedščin. V takem prepripi je sin pograbil za sekuro in očetu prekal glavo. V bolnišnici je starec težki poškodbi podlegel.

Te dni bo narodna skupščina razpravljala o konkordatu. Za to priliko so nekatere dalmatinske župnije poslale skupščini prošnje, naj bi se ustanovila posebna ninska škofija, ki bi imela svojega škofa in svoj sedež v Biogradu na morju. Dalmatinci upajo, da jim bo ta prošnja uslišana.

Tovorni avtomobil se je z vso silo zaletel v kmečki voz pri Gložanih pri Novem Sadu. Suneč je bil tako močan, da je voznikova žena padla pod konje in se ubila, voznika pa je vrglo v stran, kjer si je močno razbil glavo. Na kateri strani je krivda pa še ni dognano.

V Pančevem je bil večeraj odprt kongres protestantskih cerkva, ki ga je sklical zagrebški evangeliški škof dr. Popp. Udeležujejo se ga zastopniki iz Avstrije, Češkoslovaške in Nemčije.

Dela pri gradnji železnice Varaždin-Koprivnica počivajo. Ze pred tremi meseci je prometni minister odobril nadaljnje kredite, toda kljub temu sta minila dva najprimernejša meseca, ne da bi se delo nadaljevalo. Najbrže je temu kriva naša okorna in centralizirana uprava.

V Vojvodini se je že začela mlaičva. Donos žita je letos nekoliko slabši kakor lani, vendar ne v vseh krajih enako. Ponekod so pridelali žita do 30% manj, drugje pa spet samo po 5 ali 10% manj kakor lani. Poročajo pa, da je kakovost pšenice skoraj enaka lanskemu.

Mast poginulih svinj so prodajali cigani vaskemu trgovcu v Renovskih Krčevinah pri Vitrovi, trgovcu pa jo je spet dalje prodajal. V tej vasi je v zadnjem času poginilo več svinj. Cigani so odkopavali poginule živali in toplili mast. Delno so jo sami porabili, večino pa so jo prodali trgovcu, ki jim je za vsak kilogram masti dajal po kilogram moke, nekaj soli in nekaj tobaka. Trgovce, čeprav je vedel za izvor masti, je mast dalje prodajal kmetom po 16 dinarjev. Ko so pa kmetje ugotovili, da je mast pokvarjena, so zadevo prijavili orožnikom. Trgovcu bi se posrečilo vse utajiti, da ga niso izdali cigani.

Tobačne stroke, ki so bili nasajeni brez dovoljenja oblasti, so začeli organi finančne kontrole uničevati po raznih hrvatskih okrajih. V okolici Koprivnice so v nekaj dneh uničili okrog 40.000 takih eteleb in to samo v občini Novigrad Podravski.

Stanje patrijarha Varnave se je močno poslabšalo. Število zdravnikov, ki ga zdravijo, se je povečalo na šest, poklicali so pa tudi z Dunaja znanega specialista dr. Eppingerja. Nevarnost za patrijarhovo življenje obstoja v tem, ker bolnik ne sprejema hrane v zadostni meri. Pojavilo se je tudi vnetje perifernih živec. Zaradi tega so v saborni cerkvi v Belgradu danes brali molitve za zdravlje svojega poglavarja.

Temelje za novo zgradbo pravne fakultete belgrajske univerze so večeraj blagoslovili v Belgradu. Pri svečanostih so bili navzoči zastopnik kralja, prosvetni minister, ki je položil temelj, ministrski predsednik dr. Stojadinović ter rektor in dekani vseh fakultet.

Vse naše trgovske in tovarne parnike, ki vozijo skozi španske vode, ustavljajo nacionalistične vojne ladje in jih pregledujejo. Napisi v cirilici, ki jih imajo naše ladje, motijo špance, ker potem mislijo, da vozi ruska ladja. Posebno smolo imajo parniki splitske družbe »Oceanija«. Kadarkoli plovo mimo španske obale, jih zaustavijo in odvlečejo v Ceuto. Tamkaj jih temeljito pregledajo, ko pa nič ne najdejo, jih pa spet spuste.

V inozemstvo je pobežnil znani zagrebški zdravnik dr. Djuro Petrović, ki so ga pri Okrožnem uradu zalotili, da je nepošteno manipuliral z nazkazi za bolnike. Čim so njegove sleparije odkrili, so ga prišli, vendar so ga po zaključeni preiskavi izpustili, da bi se mogel braniti iz svobode. Ko je dr. Petrović izgubil pri Okrožnem uradu službo, se je naselil pri svojem prijatelju, ki ga je velikodušno podpiral. Pred dnevi pa je opazil ta prijatelj, da mu je zmanjkalo tudi pet jurjev, a dr. Petrović ni bilo več od nikoder. Prej je večkrat govoril, da bo šel v Kranjsko goro na kratek odmor. Z njim vred je pobežnila tudi njegova prijateljica Lea Kraus.

V cerkveno puščico je v pravoslavni cerkvi v Leskovcu v Srbiji vlomil sedmošolec Blagoja Stefanović. Fant je bil dopoldne v cerkvi. Ko je pa ukačal trenutke, da so vsi ljudje odšli, je odtrgal pokrov nabiralnika, last družstva kneginje Zorke. Še preden je mogel denar zapraviti, ga je prišla policija. Fant je se tem zaključil svoje srednješolske studije.

Ze v jeseni se bo v 2000 kinematografih predvajal film »Koralska princesa«, ki so ga ravnokar posneli v Dalmaciji. Zanimiva pa so številke o nagradah, ki sta jih prejela filmska igralka Svetislav Petrović in Ita Rina. Prvi je dobil za ta film 450 tisoč dinarjev, Ita Rina pa 120.000.

Sušinski župan Gjuro Ružič je odpotoval v Belgrad, da bi posredoval na merodajnih mestih za pospešeno delo za zgraditev železnice zveze Slovenije z morjem. Gosp. Ružič je predsednik akcijskega odbora gospodarskih in gospodarskih ustanov dravske in savske banovine. V tem svojstvu bo v Belgradu sklical konferenco, na katero bodo prišli tudi poslanci iz obeh banovin. Župan Ružič si hoče zagotoviti pomoč vseh krogov.

Slikanje filma »Koralska princesa«, ki ga neka nemška družba izgovljuje v Zlatun, se je zaključilo. Prav tako je gotovo tudi snimanje zvoka glasbe, ki jo je napisal znani dalmatinski komponist Ivo Tijardović. Nemci se bodo te dni vrnili v Berlin.

Ellsworth se na skrbneje pripravlja za

Nov polet na južni tečaj

Slavni ameriški polarni raziskovalec Lincoln Ellsworth se pripravlja spet na novo letalsko ekspedicijo v kraje, ki leže ob južnem tečaju. Ta ekspedicija ne bo nič manj nevarna, kakor je bila ona iz leta 1935, pri kateri bi bili kmalu našli smrt vsi udeleženci, ki so leteli čez širni ocean. Ellsworth se sedaj mudi v nekem gradu v Švici in do vseh podrobnosti izdeluje načrte za svoj novi polet na južni tečaj. Njegova žena je pred nekaj dnevi prišla v London. Tam je izdala najnovejšo namero svojega moža. Tudi to je povedala, da si je že najel neko ladjo, ki je po svoji zgradnji čisto podobna ladji »Discovery«. V njej bodo vse potrebne priprave, ki se rabijo za takšno polarno raziskovanje. Ladja bo imela tudi aerodrom, odkoder bo odletelo letalo, ko ladja prispe do končnega pristanišča. S to ladjo bo Ellsworth napravil dva tisoč milj poti, in sicer od južnega afriškega rtiča do pokrajine Enderby. Od tod pa bo letalo preletelo še nadaljnjih dva tisoč milj preko južnega tečaja do morja Ross. Od Nove Zelandije bo daleč približno 1500 milj. Sedaj grade posebno letalo, ki bo omogočilo uspešno potovanje Ellswortha v te neznane kraje. Glede konstrukcije velja to letalo za nekaj posebnega, kajti tako zgrajenih letal dosedaj še ni nikjer. V njem bo tudi vse najpotrebnejše, kar se je po dosedanjih izkustvih obneslo. Letalo ne bo dograjeno pred pol letom, kajti pri vsaki

najmanjši stvari je treba paziti na čim večjo natančnost, ki vzame precej časa.

Zaradi ugodnega vremena, ki v krajih okoli južnega tečaja vlada vsako jesen, bi bilo najbolje, če bi ta nova polarna odprava odšla na pot že to jesen. To pa ne bo mogoče, ker vsa pripravljala dela do takrat še ne bodo končana in je tudi tovarna, ki gradi letalo, vezana na poznejši rok. Tako bo pač morala odprava oditi na pot šele prihodnjo jesen.

Letalo bo imelo dva sedeža. Toda Ellsworthova žena pravi, da ta drugi sedež ni namenjen zanjo. »Na žalost,« pravi ona, »bi na tej poti ne mogla v dovoljni meri biti v pomoč svojemu možu. Bo že moral vzeti s seboj človeka, ki se malo bolj razume na tehnične in znanstvene stvari, kakor pa jaz. Kljub temu pa trdno vztrajam pri tem, da svojega moža spremljam na to pot. Nikdar ne bom namreč pozabila dolgih zimskih dni leta 1935, ki sem jih preživela v večnem dvomu, kaj je z mojim možem, ali je še sploh živ, ali ne. Vsega tega nočem doživeti še enkrat in hočem zato na vsak način priti vsaj do pokrajine Enderby, ki leži ob robu antarktične zemlje. Vsaj do tu bom šla, če že dlje ne bom mogla. Kljub temu, da je na ladji prostora le za kakih 16 ali 18 ljudi, upam, da bo moj mož že našel v njej prostora tudi zame. Otroci nimava, zato doma tudi ničesar ne morem izgubiti.«

Težka železniška nesreča, ki se je zgodila na angleški postaji Swanley, ko je vlak v največji hitrosti zavozil na mrtvi tir. Ubite so bile štiri osebe, 12 pa težko ranjenih.

Underwood, magnat pisalnih strojev - umrl

V severnoameriški državi Massachusetts je te dni umrl v 80. letu starosti tovarnar John Underwood, ki je znan vsaj toliko, kakor pisalni stroji, ki jih izdelujejo v njegovi tovarni. Ta mož je bil rojen v Londonu. Tudi njegov oče je bil slaven mož. Bil je učenec znamenitega fizika Faradaya in velja za izumitelja kopirnega črnila. Underwood je napravil prvi pisalni stroj z vidno pisavo. Da si je s tem pridobil mnogo priznanja, pričajo najboljše številna odlikovanja, ki jim je dobil od vsepoved za svoj duhoviti izum. To ga je tudi toliko navdušilo, da je leta 1910 ustanovil svojo tovarno, v kateri je začel izdelovati pisalne stroje, ki nosijo kot znamko njegovo ime. Lahko si vsak predstavljajo, da te tovarne ni gradil zastoj in da mu je prinesla težke milijone. Ves čas je bil v njej glavni ravnatelj. Pred nedavnim pa je spoznal, da si je nakopal že dovolj premoženja. Umaknil se je z mesta glavnega ravnatelja, verjetno ne samo zaradi spoznanja, da je že dovolj bogat, pač pa tudi zaradi rahlega zdravja. Umaknil se je v tihi gradič, ki si ga je zgradil v državi Massachusetts, da tam preživi zadnja leta svojega življenja proč od tovarniške hrupa.

Njegovi prvi pisalni stroji so bili namenjeni za slepce. Underwood je bil eden onih tehnikov, ki so si stavili za nalogo in zato našli tudi dovolj časa za to, da izboljšajo najpreprostejše pisalne stroje in jih privedejo vsaj do tolikšne popularnosti in praktičnosti, karšno imajo sedaj. Najvernejši nje-

govni pomagači pri tem stremljenju so bili Američani Sholes, navadni črkostavec, ter Soule in Glidden, dva mehanika, ki sta prve pisalne stroje tudi nesla na trg. Glavna zasluga tovarnarja Underwooda je pač v tem, da je izumil pisalni stroj, ki ni namenjen samo za slepce, ki jim vidna pisava nič ne koristi, pač pa da je ta prvotni pisalni stroj toliko izpopolnil, da se ga morejo z največjo koristjo poslužiti ravno zaradi vidne pisave tudi oni, ki so tako srečni, da niso slepci.

Razburljiva ordinacija

Kakor povsod po večjih mestih, tako imajo tudi v Parizu zdravnike vseh vrst. Nekateri so priljubljeni, drugi pa spet ne, najbrž vse po zasluženju. Med temi srečnimi zdravniki, ki jih celo »zbirčni Parizani upoštevajo in zato tudi pogosto obiščejo, je doktor Laplagne. O njem zadnje čase v Parizu zelo mnogo govore, pa ne toliko zaradi njegovih sposobnosti, pač pa zaradi čudnega, razburljivega dogodka, ki se je pripetil v njegovi ordinaciji sobi.

V njegovi čakalnici je sedelo kakšnih osem oseb, ki so čakale, da pridejo na vrsto. Ko so se odprla vrata ordinacijske sobe in je zdravnik vljudo povabil sledečega, naj stopi, je bil ravno na vrsti nek mož, ki se je zdravniku zdel znan. Ta

Velikanski pokal, za katerega so tekmovali preteklo soboto na Rooseveltovi progi v bližini New Yorka najboljši avtomobilisti sveta. Progo, ki je dolga 31 milj, so morali tekmovalci prevoziti nič manj kot 91 krat.

mož je hitro zaprl vrata, ki vodijo iz čakalnice v ordinacijsko sobo. Še preden ga je zdravnik utegnil vprašati po boleznih, je mož segel v žep, potegnil samokres in ga nameril na zdravnika. Razumljivo je, da se zdravnik ni malo prestrašil tega gosta. Kdo se ne bi! Mirno je moral dovoliti, da ga je napadalec zvezal. Neljubi gost mu je zatem najprej vzel krasno žepno uro, pretaknil tudi do zadnjega predalčka njegovo denarnico, prebrskal vse ostalo, da bi našel še kaj dragocenega, če ne kar denarja, nato pa se molče poslovil in odšel. Nekje zunaj je izginil v avtomobil. Tako se mu je posrečilo, da ja zabil vsako sled za seboj, preden se je mogel zvezani zdravnik Laplagne osvoboditi svojih spon in poklicati na pomoč. Zdravnik se sicer spominja, da je bil ta napadalec nekoč še njegov pacient, spomniti pa se le ne more, kdaj bi to bilo, še manj pa, kako se ta čudni »bolnik« piše.

„Za svoj rojstni dan brijem zastoj!“

Nek brivec na Angleškem je svojim stalnim gostom pripravil zadnjič svojevrstno presenečenje. Obhajal je svoj rojstni dan, in ker se je čutil dolžnega, da se na nek primeren način oddolži za številne čestitke, ki so prihajale od vseh strani, je sklenil, da bo na ta dan vsakega, ki se bo prišel

Norvežan Edgar Bruun je postavil nov rekord v hoji na 5000 in na 10.000 m. To zadnjo progo je prehodil v 43 minutah in 52 sekundah.

k njemu brit. obril zastoj. Tako se je tudi zgodilo. Če je vzrok za to brezplačno britje res le nek način izraza hvalečnosti svojim gostom, ali pa morda samo preračunana reklama, to je sicer težko reči, vendar pa velja ta brivska iznajdljivost za dosti originalno.

Anton Benjamin se piše ta angleški brivec. Ze od svojega petnajsetega leta opravlja brivski posel. Danes je star šestdeset let in tako lahko praznuje sedaj tudi svojo 45 letnico dolgega brivskega udejstvovanja. Kakor nihče, tako tudi ta brivec Benjamin ni padel učen, pa tudi ne bogat na svet. Njegova prva življenjska pot je bila takšna, kakršno hodijo navadno vajenci in ki je trnjeva ali lahka v toliko, kolikor so mojstri strogi ali popustljivi. Po nekaj letih službe si je Benjamin že prihranil toliko, da je lahko odprl svojo brivnico. Pravijo, da je med ljudmi zelo priljubljen in da ima vedno dovolj dela. Zaradi tega so ga njegovi stalni gostje ob njegovem rojstnem dnevu počastili s številnimi čestitkami najrazličnejše vrste. Ta brivec res ni mogel najti bolj primerne načina oddolžitve za svoje goste, kakor da je na ta dan svoje goste zastoj obril. In ta dan se jih je vsedlo na brivski stol pri njem še več kot ponavadi...

16.440 m visoko z letalom

Ze dalj časa je od tega, odkar je postala tudi stratosfera območje človeškega udejstvovanja, ali vsaj območje, kamor je človek mogel priti. Znani so poizkusi belgijskega profesorja Piccarda, ki je že večkrat pogledal s svojim balonom onstran meje območja, v katerem se odigravajo vsi vremenski pojavi. Toda to so bili baloni, ki jim je pač lažje pripisovati takšne sposobnosti. V neizmerne višine pa ne silijo samo baloni, pač pa je padlo že tudi nešteto poizkusov, kako bi letalo zaplavalo nad stratosfero, to je približno nad višino 11 km nad zemeljskim površjem.

Daljša časa se je pripravljalo na tak polet z letalom v stratosfero tudi angleški častnik J. M. Adam. Ta njegova namera se mu je tudi v polni meri posrečila, pravijo da celo bolj, kot pa je sam pričakoval. S posebnim letalom se je povzpел v takšno višino, da je padel celo prejšnji rekord. Za polet se je gotovo dobro pripravil, posebno s tem, da si je dal skonstruirati posebne vrste letalo, če ne, bi mu njegov poizkus gotovo ne bil v tolikšni meri uspel. Letalec Adam je dosegel višino 16.440 metrov. Dosedanji višinski rekord v poletu z letalom, ki je bil dosedaj v rokah francoskih letalcev, je prekosil za celih dvatisoč metrov. Tega poleta letalec Adam ni napravil kar tako za sport, pač pa ga je treba pripisovati dejstvu, da je hotel samo preizkusiti novo stratosfersko letalo in nekatere druge tehnične priprave, ki so namenjene za tolikšne višine.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 8. julija: 12.00 Slavno pevko (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored obvestil — 13.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 14.00 Vreme, poročila — 14.30 Čas, spored obvestil — 14.45 Vreme, poročila — 15.00 Čas, spored obvestil — 15.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 15.30 Čas, spored obvestil — 15.45 Vreme, poročila — 16.00 Čas, spored obvestil — 16.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 16.30 Čas, spored obvestil — 16.45 Vreme, poročila — 17.00 Čas, spored obvestil — 17.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 17.30 Čas, spored obvestil — 17.45 Vreme, poročila — 18.00 Čas, spored obvestil — 18.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 18.30 Čas, spored obvestil — 18.45 Vreme, poročila — 19.00 Čas, spored obvestil — 19.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 19.30 Čas, spored obvestil — 19.45 Vreme, poročila — 20.00 Čas, spored obvestil — 20.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 20.30 Čas, spored obvestil — 20.45 Vreme, poročila — 21.00 Čas, spored obvestil — 21.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 21.30 Čas, spored obvestil — 21.45 Vreme, poročila — 22.00 Čas, spored obvestil — 22.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 22.30 Čas, spored obvestil — 22.45 Vreme, poročila — 23.00 Čas, spored obvestil — 23.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 23.30 Čas, spored obvestil — 23.45 Vreme, poročila — 24.00 Čas, spored obvestil.

Petek, 9. julija: 12.00 Iz naših krajev in gajev (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored obvestil — 13.15 Siroj Jugoslavije! (igra Radijski orkester) — 14.00 Vreme, poročila — 14.30 Čas, spored obvestil — 14.45 Vreme, poročila — 15.00 Čas, spored obvestil — 15.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 15.30 Čas, spored obvestil — 15.45 Vreme, poročila — 16.00 Čas, spored obvestil — 16.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 16.30 Čas, spored obvestil — 16.45 Vreme, poročila — 17.00 Čas, spored obvestil — 17.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 17.30 Čas, spored obvestil — 17.45 Vreme, poročila — 18.00 Čas, spored obvestil — 18.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 18.30 Čas, spored obvestil — 18.45 Vreme, poročila — 19.00 Čas, spored obvestil — 19.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 19.30 Čas, spored obvestil — 19.45 Vreme, poročila — 20.00 Čas, spored obvestil — 20.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 20.30 Čas, spored obvestil — 20.45 Vreme, poročila — 21.00 Čas, spored obvestil — 21.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 21.30 Čas, spored obvestil — 21.45 Vreme, poročila — 22.00 Čas, spored obvestil — 22.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 22.30 Čas, spored obvestil — 22.45 Vreme, poročila — 23.00 Čas, spored obvestil — 23.15 Koncert baletne glasbe (plošče) — 23.30 Čas, spored obvestil — 23.45 Vreme, poročila — 24.00 Čas, spored obvestil.

Drugi programi

Cetrtek, 8. julija: Belgrad-Zagreb: 20. Violina, 20.40 Arij, 21.10 Orkestralni koncert — Dunaj: 20. Vojaska godba, 21. Orkestralni koncert — 22.30 Klavir — 23. Plesna glasba — Budimpešta: 20.30 Operetna glasba — 21. Jaz — Trst-Milan: 21. Igra, 21.15 Violončelo — Rim-Bari: 21. Opera: Rigoletto — Praga: 20. Orkestralni koncert — 20.55 Češka filharmonija — 22.35 Angleške skladbe za pianino — Varšava: 20. Lahka in plesna glasba — Berlin: 20.10 Plesna glasba — Königsberg: 20.10 Orkester in bariton — Lipsko: 21.15 Stari in novi plesi — Monako: 19. Opereta »Prina iz Tulce« — Bernmünster: 20.40 Orkestralni koncert — 21.10 Schubertove pesmi — 21.35 Opereta: »Moja sestra in jaz« — Strasbourg: — 21.30 Bondevillejev koncert.

35

LJUBEZEN, KI UBIJA

Nenadno sem začul za seboj korake. Bil je gospod Termond, očim. Nisem ga videl, a sem bil trdno prepričan, da je on. Hotel sem bežati, a noge so mi bile težke kakor svinec, hotel sem se obrniti, — a vrat mi je bil trd kakor lesen. Korak se je bližal. Sovražnik je bil za menoj. Čutil sem njegov dih. Vedel sem, da me bo ubil. Dal mi je roko pod ramo, videl sem njegovo pest, ki je držala nož. Nož je iskal mojega srca. Roka je zabadala železo počasi, počasi... in zbudil sem se v polblaznem strahu.

Te strašne sanje so se v nekaj tednih tolikokrat ponovile, da sem po njih štel dneve, ki so me ločili od očimovega odhoda. Upal sem, da me bo ta odhod vsaj za nekaj časa pomiril in da mi bo njegova prisotnost živ očiitek za mojo lenobo. Zato sem želel, da bi se mu zboljšalo.

To sem premišljal po stopnicah. Služabnik, ki mi je odprl vrata, je odgovoril, da je očimu že bolje. Vstopil sem zato bolj veselo kakor ponavadi v sobo, ki je hranila zame toliko žalostnih spominov. Mati je sedela pri malem pisalniku. Celo je opirala na levo in z desnico je držala pero. Bila je tako zamišljena v pismo, da ni slišala, kdaj sem vstopil.

Gledal sem jo dolgo, ne da bi premaknil oči od nje, tako me je prevzel pogled nanjo.

Obraz ji je bil žalosten. Zakaj neki? Saj je možu odleglo in ni imela razloga za žalost. Morda je slutila tisto strašno, kar bi moralo priti, morda je uganila, kaj se je godilo zadnje mesece okrog nje v tej hiši. Ali se je gospod Termond odločil, da ji vse pove, zato da bi jaz nehal s svojim zalezovanjem in napadi? Ne, tega on ne bi mogel. Da bi ji on kdaj dejal:

»André sumi, da sem jaz dal umoriti njegovega očeta.«

Morda ji je zdravnik povedal o nevarnih znamenjih, ki se skrivajo za navideznim izboljšanjem očimove bolezni?

Kaj, če je bil zdaj očim v smrtni nevarnosti?

Ob tej misli me je prešinilo veselje. Za njim pa takoj žalost. Veselje zato, ker bo izginil za vedno iz mojega življenja, žalost pa, ker bo odšel, ne da bi se jaz mogel nad njim maščevati. Zelja po maščevanju je vkljub obotavljanju v meni vedno bolj rasla. Zejen sem bil maščevanja, kakor je zejen vode pes, ki je ves dan drvel pod vročim soncem.

Gledal sem mater in nisem umaknil pogleda z nje.

Nenadno je globoko zavzdihnila. Rekla je čisto na glas:

»Ah, moj Bog, kakšna revščina!«

Dvignila je obraz, ki je bil poln solz in me je zagledala. Presenečena je šibko kriknila. Približal sem se ji.

»Mama, ali ti je hudo,« sem ji rekel, »kaj imaš?« Glas se mi je tresel. Pokleknil sem pred njo kakor v tistih časih, ko sem bil še majhen. Prijel sem jo za roke in ji jih pokrtil s poljubi. A še to uro so mi usta zadela na zlat prstan, ki me je spominjal zveze s tistim človekom, katerega sem sovražil.

A to me ni oviralo, da ji ne bi govoril po otroško:

»Zaupaj mi mama, saj te imam rad, saj sem tvoj.«

Sklonila je glavo. Potem mi je dala znamenje, da ne more govoriti in je utonila v ihtenju.

»Ali sem jaz kriv, mama?« sem jo vprašal.

Spet je sklonila glavo, a drugam, da sem videl, da mi pravi: ne. Potem me je pobožala po laseh kakor včasih in mi dejala z glasom, ki ga je dušilo ihtenje:

»Ti si tako dober do mene!«

Te preproste kratke besede so me zgrabile za srce kakor roka. Bilo je tako sladko čutiti, da me ljubi.

Da bi ji pokazal, da hočem biti res dober do nje, sem ji rekel, čeprav me je vsaka beseda žgala v ustih: »Ali je bolniku slabše?« Nadaljeval sem in jo oblegal z vprašanji. Kaj sem neki hotel izveči iz teh ust, katerih ustnice so trepetale brez besedi? Za vsako ceno sem hotel vedeti, kaj jo teži. Ni-

sem bil sicer v takem stanju, da bi mogel prenesti kake nove skrivnosti. Trdno sem bil prepričan, da je očim zapleten v to nerazložljivo žalost. Samo on in jaz sva mogla tako razburiti srce tej ženi.

Ni se mučila zaradi mene. To mi je povedala sama. Prej je bil on tisti, ki ji je povzročal to skrb in bolest. Tu ni šlo za zdravje ali bolezen. Ali je tudi sama dobila kak dokaz? Ali ji je strašen sum planil v glavo kakor meni.

Če sem se le spomnil na to preprosto možnost, me je že popadla vročina. Toda nisem odnehal in sem vztrajno zahteval, naj mi pove, kaj ji je.

Čutil sem, kako je popuščala. To sem videl iz tega, kako je sklonila glavo k meni, kako se je njena tresoča se roka spustila na moje lase, kako je dihal v kratkih sunkih.

»Če bi vedela za trdno,« je končno izpregovorila, »da bo skrivnost umrla z mano in s teboj?«

»Ah, mama,« sem ji odvrnil s tako očita-jočim glasom, da jo je bilo sram in da ji je kri planila v glavo. Morda jo je prav ta občutek sramu pripravil do tega, da mi je povedala.

Poljubila me je na čelo z dolgim poljubom, kakor da hoče izbrisati z njega oblak, ki ga je krivično nezaupanje nakopilo na njem.